

Referat

Til stede: Advokatforeningen v/ Knut Rognlien
Redd Barna v/ Elin Saga Kjørholt
FIAN v/ Kristin Kjæret og Siri Damman
Senter for menneskerettigheter v/ Ina Ludvigsen
Justis- og politidepartementet – Politiavdelingen v/ Line Nersnæs
Kunnskapsdepartementet v/ Erik Saglie og Susanne Rynning Moshuus
Kommunal- og regionaldepartementet v/ Per Nygaard
Barne- og likestillingsdepartementet v/ Hilde Geving og Solveig Valseth Selte
Arbeids- og inkluderingsdepartementet v/ Anita Vardøy og Ahmad Ghanizadeh
Helse- og omsorgsdepartementet v/ Kaja Moe Winther
Utenriksdepartementet v/ Petter Wille og Claire Hubert

Møtedato: 20.10.2006

Møteleder: Petter Wille, Avdeling for FN, fred og humanitære spørsmål

Referent: Claire Hubert, Seksjon for MR og demokrati

Kopi til: Justis- og politidepartementets lovavdeling v/ Hilde Indreberg
UD, Seksjon for humanitær- og strafferett
UD, Seksjon for menneskerettigheter og demokrati

Dato: 11.01.2007

Saksnr.: 06/06620-5

Norges oppfølging av anbefalinger fra FNs komité for økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter

Møtet ble ledet av Petter Wille, hvorpå representantene for de berørte fagdepartementene kommenterte de enkelte anbefalingene.

Ved møtets start ble departementenes svar distribuert skriftlig til møtedeltagerne. De skriftlige svarene vedlegges. Referatet begrenser seg til å referere oppfølgingsspørsmål- og svar knyttet til de enkelte anbefalingene i FNs komité for økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheters (ØSK-komiteens) ”concluding observations”.

Paragraf 23 (Høyesteretts uttalelse i KRL-saken):

Se vedlegg for JD/UDs svar.

Paragraf 24 (Norsk senter for menneskerettigheter (SMR) som Nasjonal Institusjon for menneskerettigheter):

Se vedlegg for UDs svar.

Advokatforeningen spurte hvordan SMR vil oppfylle den delen av Parisprinsippene som omfatter individuelle klager på mr-brudd, siden SMR ikke behandler slike klager.

SMR påpekte at Parisprinsippene ikke pålegger statene noen plikt til å ha individklageordninger knyttet til de nasjonale institusjonene. Prinsippenes Del IV anerkjenner at nasjonale institusjoner kan gis slik myndighet, men stiller da visse tilleggskrav til disse.

Parisprinsippene gir således stor grad av fleksibilitet og frihet til statene når det gjelder organiseringen av og funksjon for nasjonale institusjoner. SMR har A-status som nasjonal institusjon uten individklagebehandling, og er her i selskap med flere andre nasjonale institusjoner. I slike land vil det da, som i Norge, gjerne være ombud som har kompetanse til å behandle individklager.

Paragraf 25 (Norges utviklingssamarbeid):

Se vedlegg for UD's svar.

FIAN spurte hvordan norske myndigheter i praksis forhindrer at utviklingssamarbeidet bryter menneskerettighetene.

UD forklarte at det per i dag ikke finnes noen oversikt over situasjoner hvor utviklingssamarbeid potensielt kan ha virket negativt inn på MR-situasjonen i et land. Det finnes heller ingen samlet informasjon om hva Norad eller ansatte i Utenrikstjenesten har gjort i konkrete situasjoner for å forhindre at utviklingssamarbeidet medfører MR-brudd. Rettighetsbaseringen ligger imidlertid til grunn for utviklingssamarbeidet. De initiativ som er tatt for å øke fokus og kunnskap om menneskerettighetenes innhold og gjennomføringsmekanismer i utviklingssamarbeidet, må sees som et ledd i arbeidet med å forhindre MR-brudd gjennom norsk bistand.

Redd Barna fulgte opp med å spørre hva UD gjør for å forhindre MR-brudd gjennom Norges nødhjelp og humanitære bistand til konfliktområder.

UD kunne ikke fortelle om konkrete tiltak for å forhindre MR-brudd gjennom nødhjelpen. I stedet gjentok UD at det er en grunnleggende målsetning også for nødhjelp og bistand til konfliktområder at Norges innsats skal bidra til å dekke grunnleggende menneskelige behov og derved styrke menneskerettighetenes gjennomføring. Spørsmålet om norsk nødhjelp faktisk kan medføre MR-brudd er imidlertid en viktig problemstilling som fortjener nærmere ettertanke og en mer strategisk tilnærming. UD lovet å bringe Redd Barnas spørsmål videre til Seksjon for humanitære spørsmål, som koordinerer Norges humanitære innsats.

Paragraf 26 (Finnmarksloven):

Se vedlegg for AID's svar.

Paragraf 27 og 28 (diskriminering ovenfor personer med innvandrerbakgrunn)

Se vedlegg for AIDs svar.

Redd Barna viste til avsnittet om norskopplæring for asylsøkere og spurte hvorfor opplæring ikke ville komme i gang før 2007.

AID forklarte at det det var behov for omstilling og endringer i forhold til det gamle systemet.

Paragraf 29 (FNs migrantarbeiderkonvensjon):

Se vedlegg for UDs svar.

Paragraf 30 (kvinneres likestilling i arbeidslivet):

Se vedlegg for BLDs svar.

Paragraf 31 (arbeidsforhold i fiske- og off-shore industrien):

Se vedlegg for AID/NHDs svar.

Paragraf 32 (barn i barnehjem og fosterhjem):

Se vedlegg for BLDs svar.

Redd Barna påpekte at problemet snarere er at barn med problemer hentes ut av familiene sine for sent eller i for få situasjoner. *Redd Barna* hevdet at fagmiljøet er kritisk til Barnevernets virksomhet og etterlyste grundigere undersøkelser av om barnevernets arbeid fungerer.

BLD påpekte at utviklingen i barnevernet går i retning av å jobbe forebyggende og å komme tidlig inn i saker. En konsekvens av dette er at det oftere settes i verk familiebaserte tiltak der målet er å få familiene til å fungere bedre og derigjennom hjelpe barn og unge. Eksempler på slike metoder er Multisystemisk terapi (MST) og Parent Management Training – Oregonmodellen (PMTO).

Metodene som brukes er evidensbaserte og følges tett opp gjennom kvalitetssikring og evaluering fra Norsk senter for problematferd og innovativ praksis (Atferdssenteret). *BLD* er mer bekymret for at kommunene bruker metoder som ikke er evidensbaserte og dermed ikke er underlagt kontroll.

Tilsynsordningen i barnevernsinstitusjoner er endret. Fylkesmannen skal føre rutinemessig tilsyn ved besøk i institusjonen så ofte som forholdene ved institusjonen tilsier det og skal i alle tilfeller føre tilsyn ved besøk i institusjonen minst to ganger hvert år. Minst ett besøk skal skje uanmeldt. I særlige tilfeller skal det føres tilsyn minimum fire ganger per år. I tillegg skal det føres tilsyn i form av systemrevisjon i institusjonen en gang hvert år. *BLD* har fått forståelsen

for at tilsynet i større grad enn tidligere gjennomføres på ettermiddagstid når barna er tilstede. BLD kjenner ikke til planer om å evaluere tilsynsordningen.

FIAN uttrykket bekymring for at etniske familier oftere mister omsorgen for sine barn. FIAN etterspurte deretter etnisk datamateriale, for eksempel for samer.

BLD har begynt å se på statistikk for etniske minoriteter, men har ingen data for etniske norske minoriteter som samer.

UD påpekte at det er internasjonalt anerkjent at urfolk er overrepresentert i saker som omhandler omsorgsovertagelse av barn.

BLD bekreftet at barn og unge som er førstegangsinnvandrere og etterkommere (barn født i Norge av to utenlandsfødte foreldre) får oftere hjelp fra barnevernet enn barn uten innvandringsbakgrunn. Det er imidlertid færre omsorgsovertagelser i disse familiene. Det er også kjent at Oslo kommune har problemer med å finne egnede fosterforeldre til barn med minoritetsbakgrunn. Om lag 50 % av de som venter på fosterhjem har minoritetsbakgrunn. Statistisk Sentralbyrå (SSB) har for øvrig nylig gitt ut en rapport om innvandrerbarn i barnevernet (Rapport 2006/19).

Paragraf 33 (barnehageplasser):

Se vedlegg for KDs svar.

Paragraf 34 (vold mot kvinner):

Se vedlegg for JD/BLDs svar. I tillegg fremhevet JD at det nyig var besluttet å ytterligere fornye og forsterke Regjeringens innsats mot vold i nære relasjoner.

Redd Barna spurte om det er planlagt å utarbeide en straffebestemmelse for vitner til vold, jf. situasjonen i Sverige.

JD svarte at deartementet vurderer spørsmålet, men at ingen beslutning foreløpig er tatt.

Paragraf 35 (familiegjenforening):

Se vedlegg for AIDs svar.

Paragraf 36 (menneskehandel):

Se vedlegg for JD/BLD/AIDs svar. JD fremhevet at den nye planen behandler barn særskilt og at det legges det opp til en ytterligere styrking av Regjeringens innsats mot menneskehandel. Utvidelse av refleksjonsperioden vurderes.

Paragraf 37 og 38 (utkastelser og retten til bolig):

Se vedlegg for KRD/AIDs svar.

KRD pekte for øvrig på at den kritikken som ØSK-komiteen har uttrykt, kanskje ikke tar opp de punkter der "retten til bolig" er mest utfordret. Dette kan skyldes at Norge ikke har redegjort bredt nok for boligsituasjonen i våre innspill til komiteen. I et opphetet boligmarked slik vi har det i pressområder, særlig i Oslo, kan det antas at de mest kritiske områdene kan være knyttet til svake gruppers førstegangsetablering på boligmarkedet, og at det kan være boligløsninger, blant annet bruk av boliger med understandard eller brakker uten tilstrekkelig standard, som kan være tvilsomme.

Advokatforeningen hevdet at Staten etter konvensjonen har en plikt til å gjennomføre konvensjonen ved å utforme lover med konkrete rettigheter og plikter som kan håndheves av domstolene. Konvensjonens bestemmelser bl.a. om bolig er formålsangitt og ikke egnet for domstolsprøving. Det er dette generelle standpunktet HR uttaler i KRL-saken. Nettopp derfor kritiserer ØSK-komiteen i paragraf 23 at Staten ikke har fulgt opp konvensjonen ved å utforme konkrete rettigheter, som kan håndheves av domstolene.

Advokatforeningen viste også til kommunenes plikter, og spurte om kommunene ville motta informasjon om ØSK-komiteens anbefaling. Deretter viste Advokatforeningen til en del av KRDs skriftlige svar om retten til bolig, hvor det fremkom at det offentlige ikke hadde plikt til å fremskaffe bolig og at retten til bolig derfor ikke kunne håndheves ovenfor norske domstoler. Det ble påpekt at denne forståelsen harmonerte dårlig med UD/JDs svar til paragraf 23 i ØSK-komiteens anbefalinger.

KRD påpekte at formuleringen var hentet fra den siste boligmeldingen.

UD måtte si seg enig med Advokatforeningen at formuleringene var uheldige og presiserte at individer etter UD's forståelse har adgang til å prøve sin rett til bolig for norske domstoler. [Etter samråd med KRD er den aktuelle setningen tatt ut av de skriftelige svarene som vedlegges referatet.]

FIAN spurte hvordan kommunene disponerte sine kommunalteide boliger - og om det var regler for dette fra statens side.

KRD svarte at det er opp til kommunene hvordan de prioriterer.

Paragraf 39 (regionale forskjeller i helseindikatorer):

Se vedlegg for HODs svar.

Paragraf 40 (helsetilbud og psykiatrisk hjelp til asylsøkerbarn):

Se vedlegg for HODs svar.

Redd Barna spurte hva som anses som gode modeller for barns psykiske helse. Redd Barna kunne eventuelt være behjelpelige med informasjon og råd. Redd Barna påpekte ellers at Norges rapport vedrørende oppfølgingen av Barnekonvensjonens tilleggsprotokoll om barn i krig virket uferdig.

HOD oppga en kontaktperson i departementet som Redd Barna kunne kontakte, og som så kunne formidle kontakt med rette saksbehandler(e) i departementet.

Paragraf 41 (spiseforstyrrelser og selvmord):

Se vedlegg for HODs svar.

Paragraf 42 (rettslig overprøving tvangstiltak):

Se vedlegg for HODs svar.

Advokatforeningen påpekte at MR-komiteens manglende kommentar vedrørende tvang i psykiatrien, ikke er ensbetydende med at problemstillingen ikke er aktuell.

HOD viste til at tvang faller inn under kjerneområdet for MR-komiteens vurderinger og at det hadde vært naturlig at komiteen hadde kommentert den norske ordningen dersom den ikke ble ansett å oppfylle konvensjonens krav.

Paragraf 43 (utdannelse for asylsøkere):

Se vedlegg for KDs svar.

Redd Barna arbeider ikke med utdanning fordi de ikke har kapasitet. Organisasjonen mottar likevel mange henvendelser vedrørende videregående opplæring. Mange får ikke adgang fordi de mangler grunnskoleutdanning. Disse barna bør få et annet tilbud. Manglende undervisningstilbud er uheldig for integreringen. Redd Barna etterspurte derfor om det var planlagt en evaluering av tilbudet.

KD svarte at UDI leder et kartleggingsarbeid, men at ferdigstillingen er noe forsinket. Når denne foreligger vil KD se vurdere nærmere om tilbudet skal endres eller evalueres.

Paragraf 44 (oppfølging av anbefalingene):

Se vedlegg for UDs svar.